

שמות פרק כז

(כ) ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שָׁמֶן זֵית זָךְ כְּתִית לְמִאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד :

בעל הטורים שמות פרק כז פסוק כ

ואתה תצוה. לא הזכיר משה בזה הסדר, מה שאין כן בכל החומש, שמשעה שנולד משה אין סדר שלא הוזכר בה. והטעם
[1] משום שאמר מחני נא מספרך אשר כתבת (להלן לב לב) (זהר פנחס רמו א) וקללת חכם אפילו על תנאי באה (מכות יא א), ונתקיים בזה.
[2] ועוד דזו הפרשה מדברת בטכסיסי כהונה וממשה היתה הכהונה הגדולה לצאת, אלא על ידי שסירב לילך בשליחות המקום נטלה ממנו ונתנה לאהרן (זבחים קב א)....

שמות פרק ג

(א) ומשה היה רעה את צאן יתרו חתנו כהן מדון וינהג את הצאן אחר המדבר ויבא אל הר האלהים חרבה: (ב) וירא מלאך יקוק אליו בלבת אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה בער באש והסנה איננו אכל: ... (ו) ויאמר אנכי אלהי אביך אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהים: (ז) ויאמר יקוק ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים ואת צעקתם שמעתי מפני נגשיו כי ידעתי את מַכְאָבֵיו: (ח) וארד להצילו מיד מצרים: ... (י) ועתה לכה ואשלחך אל פרעה והוצא את עמי בני ישראל ממצרים:

Rabbi Soloveitchik, Emergence, p.184

Moses was the first person to ever receive the word from God: "Come now therefore, and I will send you to Pharaoh."... Man appears as an agent of God... The covenant not only involves God in the human historical occurrence of His chosen people but draws man into the historical divine performance... God worked through Moses in order to introduce man into the sphere of historical creativeness. Let man himself attempt to realize the covenant. Let this realization occur within the bounds of human activity.

(יא) ויאמר משה אל האלהים מי אנכי כי אקח אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים: ...
שמות פרק ד ... (י) ויאמר משה אל יקוק בי אדני לא איש דברים אנכי ... **כי כבוד פה וכבוד לשון אנכי**: (יא) ויאמר יקוק אליו מי שם פה לאדם ... (יב) ועתה לדך ואנכי אהיה עם פיך והוריתיך אשר תדבר: (יג) ויאמר בי אדני שלח נא ביד תשלח: (יד) ויחר אף יקוק במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמו בלב:

תלמוד בבלי מסכת זבחים דף קב עמוד א

+שמות ד+ ויחר אף ה' במשה - רבי יהושע בן קרחה אומר: כל חרון אף שבתורה נאמר בו רושם וזה לא נאמר בו רושם; ר"ש בן יוחי אומר: אף זה נאמר בו רושם, שנאמר: +שמות ד+ הלא אהרן אחיך הלוי, והלא כהן הוא! הכי קאמר, אני אמרתי: אתה כהן והוא לוי, עכשיו הוא כהן ואתה לוי;

~ טזה – אנטיזה – סינטזה ~

Rabbi Soloveitchik, The Emergence of Ethical Man, p.179

We characterize the covenant in almost Hegelian terms ... of a historical triad: *thesis* – promise and the formation of the God-man confederacy; *antithesis* – the interim, at which the covenant negates and drives itself ad-absurdum [i.e., crisis]; *synthesis* – the release of historical tension and fulfillment.

p.179-180 "What is the characteristic of the interim? [It is] the apparent deterioration of the covenant. The covenant is always a revolutionary force that collides with the existing order of the things. There is a perennial conflict between the historical-covenant motivation [i.e., the promise] and historical immediacy [i.e., reality]. ... The vision of the great fulfillment recedes into the shadow of absurdity, and concrete historical forces triumph over a prophecy and a testament."

p.187 "The voice coming forth from the burning bush and Moses' resistance symbolize the clash of the thesis with antithesis."

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף יב עמוד א

תנא: עמרם גדול הדור היה, כיון (שראה שאמר) + מסורת השי"ס: [שגזר] + פרעה הרשע כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, אמר: **לשוא אנו עמלין!** עמד וגירש את אשתו, עמדו כולן וגירשו את נשותיהן. אמרה לו בתו: אבא, קשה גזירתך יותר משל פרעה, שפרעה לא גזר אלא על הזכרים, ואתה גזרת על הזכרים ועל הנקיבות! פרעה לא גזר אלא בעוה"ז, ואתה בעוה"ז ולעוה"ב! פרעה הרשע, ספק מתקיימת גזירתו ספק אינה מתקיימת, אתה צדיק בודאי שגזירתך מתקיימת, שנאמר: ותגזר אומר ויקם לך! עמד והחזיר את אשתו, עמדו כולן והחזירו את נשותיהן. ויקח - ויחזור מיבעי ליה! אי"ר יהודה בר זבינא: שעשה לו מעשה ליקוחין, הושיבה באפריון ואהרן ומרים **מרקדין לפניו**, ומלאכי השרת אמרו: אם הבנים שמחה.

~ מחני נא ~

שמות פרק לב - (א) וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר ... ויעשהו עגל מסכה ... ויעלו עלת ויגשו שלמים וישב העם לאכל ושתו ויקמו לצחק: **פ** (ז) וידבר יקוק אל משה לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים: (ח) סרו מהר מן הדרך אשר צויתם עשו להם עגל מסכה ... (ט) ויאמר יקוק אל משה ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא: (י) **ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול:** (יא) ויחל משה את פני יקוק אלהיו ויאמר למה יקוק יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בנח גדול וביד חזקה: (יב) **למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם להרג אתם בהרים ולכלתם מעל פני האדמה שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך:** (יג) **זכר לאברהם ליצחק ולישך אל עבדיך אשר נשבעת להם בך ותדבר אלהם ארבה את זרעכם ככוכבי השמים וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתו לזרעכם ונחלו לעלם:** (יד) **וינחם יקוק על הרעה אשר דבר לעשות לעמו:** **פ** (טו) ויפן וירד משה מן ההר ... (כ) ויקח את העגל אשר עשו וישרף באש ... (ל) ויהי ממחרת ויאמר משה אל העם אתם חטאתם חטאה גדלה ועתה אעלה אל יקוק אולי אכפרה בעד חטאתכם: (לא) וישב משה אל יקוק ויאמר אנא חטא העם הזה חטאה גדלה ויעשו להם אלהי זָהָב: (לב) **ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת:** (לג) ויאמר יקוק אל משה מי אשר חטא לי אמחננו מספרי: ...

אבן עזרא שמות פרק לב - (יא) ... י"א כי זאת התפלה היא הנזכרת בפרשת והיה עקב (שם ט, יח - כט). וזו התפלה היתה ראויה להכתב אחר שוב משה אל ההר (שמות לב לא), על כן: וינחם ד' (שמות לב יד) אחר שהתפלל והתנפל ארבעים יום (דברי' י ט). ואם נחם על הרעה בראשונה, מה טעם לומר אולי אכפרה בעד חטאתכם (שמות לב ל)? כי ירד ושרף העגל והרג עובדיו, אז שב להתפלל לשם בעד ישראל ובעד אהרן שהיה הסבה. ואחרים אמרו, כי תפלת אל תשחת עמך (דברי' ט, כו) איננה זאת הנזכרת במקום הזה. ולפי דעתך, כי טעמי התפלה שוים כאשר אפשר. כי איך יחלה פני השם לפני שרון העגל, וישק את בני ישראל, ויהרוג עובדיו. רק השם רמז לו, שיתפלל אחר רדתו ויסיר העגל, על כן כתוב אולי אכפרה בעד חטאתכם (שמות לב ל), אחר שהסיר החטאת, כאשר כתוב: ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל (דברי' ט, כא). והנה בעבור שהשם אמר לו ועתה הניחה לי, הזכיר התפלה שהתפלל בהתנפלו לפני השם. וזאת הפרשה היתה ראויה להכתב אחר וישב משה אל ה' (שמות לב לא), ואין מוקדם ומאוחר בתורה. רק רצה לדבק דבר מי אשר חטא לי (שמות לב לג) עם ועתה לך נחה את העם (שמות לב לד). וכתוב ויגוף ד' את העם (שמות לב לה). ויחל הנה כתוב ואתנפל לפני ד' את ארבעים היום ואת ארבעים הלילה וגוי' כי אמר ד' להשמיד אתכם (דברי' ט, כה). וזהו הרף ממני ואשמידם (שם שם, יד), כי אין הדעת סובלת, שיתפלל משה בעד ישראל וע"ג ביניהם עד שהסיר אותה. ...

p. 186-7 Moses, at the outset, was by far not as perfect as Abraham. He lacked initiative; he resisted God's command; he did not experience the historical, fateful urge and drive to undertake the impossible. He did not display the unequivocal, resolute, fiery faith in the fulfillment of the covenant. He had to go through the purging and purifying experiences of the exodus, the Sinaiic revelation, the golden calf episode and his lonely rendezvous with God on the top of the rock before he could attain the great miraculous human stature. ... Yet his personality was shaped and developed through an almost superhuman effort; its path was tortuous. ... The voice coming forth from the burning bush and Moses' resistance symbolize the clash of the thesis with antithesis. The final reformation of Moses embodies the synthesis of redemption."

מ. נבון: בזאת הטענה משה מוסר נפש לא רק לעם ישראל אלא לחלוקי ישראל!